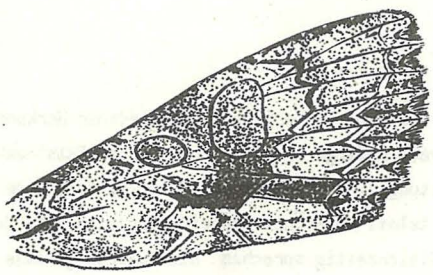
APAMEA TALOSI KOVÁCS & VARGA, 1969, NOVÝ PRO ČSSR (LEP., NOCTUIDAE)
APAMEA TALOSI KOVÁCS & VARGA, 1969, NEU FÜR DIE ČSSR (LEP., NOCTUIDAE)

František Krampl & Kristian Krušek

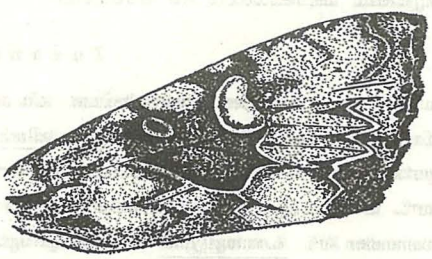
Rod Apamea O., patřící do podčeledi Amphipyrinae, je ve střední Evropě zastoupen více než 20 druhy a některé z nich jsou též hospodářsky významné. Většina druhů tohoto rodu se vyznačuje velkou proměnlivostí jak v kresbě, tak ve zbarvení křídel a to bylo v minulosti podnětem k popsání celé řady individuálních forem, ale také dobrých subspecií, které shrnují např. Seitz (1914, 1938) a Boursin (1964-65).

Velkým překvapením bylo popsání zcela nového druhu Apamea talosi Kovács & Varga, 1969 z území západního Maďarska a východního Rakouska. Je blízce příbuzný eurosibiřskému a u nás zcela hojnému druhu A.monoglypha Hufn. Autoři popisu A.talosi srovnávají také tento druh s okruhem příbuzných druhů skupiny A.monoglypha, rozšířených v západní části palearktické oblasti. Později se o něm zmiňují pouze Forster & Wohlfahrt (1971) a zahrnují tento druh do středoevropské fauny, ovšem znalosti jeho rozšíření zůstávají omezené na terra typica. Přesto bylo pravděpodobné, že A.talosi je více rozšířená, zvláště ve střední Evropě. To se nyní podařilo potvrdit zjištěním dokladového materiálu z našeho území ve sbírkách i vlastními sběry v přírodě. Celkem jsme měli k disposici 23 exemplářů, z toho 3 kusy z Čech a 20 kusů ze Slovenska. Na základě studia tohoto materiálu uvádíme stručnou charakteristiku a srovnání s druhem A.monoglypha.

A.talosi měří v rozpětí křídel 41-48 mm, délka předního křídla je 20-22 mm (A.monoglypha je průměrně větší, rozpětí 45-53mm, délka př. kř. 21-24 mm). Základní zbarvení předních křídel je šedohnědé až tmavě hnědé se slabým červeným nádechem. Skvrny (kruhová a ledvinovitá) jsou světlejší než základní zbarvení, menší než u A.monoglypha a bez tmavohnědého orámování. Střední pole je tmavší a u většiny kusů je v dolní třetině rozděleno podélnou světlou linií, která spojuje vnější příčku s vnitřní (u A.monoglypha se vyskytuje jen velice zřídka). Nápadná

A.monoglypha

A.talosi

světle šedá skvrna při dolním okraji vnějšího pole chybí (je však charakteristickým znakem typické formy A. monoglypha). Zadní křídla jsou šedohnědá se světlejší kořenovou částí a nepříliš výraznou středovou skvrnou.

Rozdíly v samčím kopulačním ústrojí obou druhů spočívají především v tom, že A.talosi má kratší, širší a více prohnutý aedoeagus,kratší a při bazi širší gnathos, harpa je delší a dosahuje nebo přesahuje svou délkou distální okraj valvy. U samic je rozdílné ostium bursae a papillae annales.

Proměnlivost jak ve zbarvení, tak v kresbě je u A. talosi značná, v našem materiálu převažují světlejší kusy nad tmavě hnědými a žádný kus není sytě hnědočerný,jako je tomu často u A.monoglypha (f.aethiops Th.Mieg.). Oba druhy se neliší jen morfologicko - anatomickými znaky, důležitými z hlediska taxonomického, ale též fenologicky. Tak doba výskytu imag A.talosi začíná u nás v první polovině června a zřejmě končí začátkem července, zatímco A. monoglypha se vyskytuje až od konce června do konce září nebo začátku října, což je ve shodě s údaji z Maďarska a Rakouska (Kovács & Varga, 1969).

Materiál Apamea talosi: Bohemia: Mačkov u Blatné, 1.7.1956, ♂, 4.7.1956 ♀, V.Zouhar lgt.; Červená n.Vlt., 10.6.1966 ♂, F.Krampl lgt.; Slovakia: Vihorlat - Remetské Hámre, 18.6.1969 ♂, Knol lgt. (coll.Nár. mus.Praha), 15-29.6.1973 13 ♂♂ 1 ♀, K.Krušek lgt., 23.6.1973 5 ♂♂, F. Vichra lgt.

Našimi údaji doplňujeme znalosti o rozšíření tohoto nápadného a teprve nedávno ze střední Evropy popsaného druhu,který je velmi dobře odlišitelný od všech příbuzných středoevropských druhů, současně však musíme vyslovit určitou pochybnost, není - li tento druh totožný s některou dříve popsanou mediterránní formou, případně nemá-li pouze subspecifický charakter.Objasnění tohoto náročného problému může přinést teprve podrobnější taxonomická studie, opírající se o srovnání typového materiálu,a dále větší znalost rozšíření.

Děkujeme F. Vichrovi a ing.V.Zouharovi za poskytnutí údajů a zapůjčení materiálu ke studiu.

Z u s a m m e n f a s s u n g

Auf Grund der eigenen Fangergebnisse als auch des Sammelmaterials verschiedener Herkunft haben die Autoren das Auftreten von Apamea talosi Kovács & Varga in Böhmen und in der Ostslowakei festgestellt und so die Kenntnisse über die Verbreitung dieser Noctuidenart in Mitteleuropa erweitert. Es wird eine kurze Charakteristik von A. talosi angeführt und ein Vergleich mit der nahestehenden Art A.monoglypha Hufn. beigefügt. Gleichzeitig sprechen die Autoren gewisse Zweifel aus, ob die aus Ungarn und Österreich erst unlängst beschriebene A.talosi eine sichere Art ist, oder nicht zu einem früher beschriebenen südeuropäischen Taxon der artenreichen Gruppe Apamea O. gehört. Erst eine ausführliche taxonomische Studie könnte diese Vermutung später lösen.

Literatura

Boursin Ch.,1964-65: Les Noctuidae Trifinae de France et de Belgique. Ent.Berichte, 3: 117-139; 4: 23-42.

Forster W. & Wohlfahrt T.A.,1971: Die Schmetterlinge Mitteleuropas. IV. Eulen. Stuttgart.

Hrubý K.,1964: Prodromus Lepidopter Slovenska. Bratislava.

Kovács L. & Varga Z.,1969: A Survey of the Taxa related to Apamea monoglypha Hufn., with the Description of a new Species (Lepidoptera: Noctuidae). Acta zool.Acad.Sci.Hung.,15:49-61.

Seitz A.,1914,1938: Die Gross-Schmetterlinge der Erde, 3 + Supplementum 3, Stuttgart.

Adresy autorů (Anschriften der Autoren):

Dr. František Krampl,
Houpačky 26,
397 01 Písek

Ing. Kristian Krušek,
Kukučínova 1148, Krč,
142 00 Praha 4